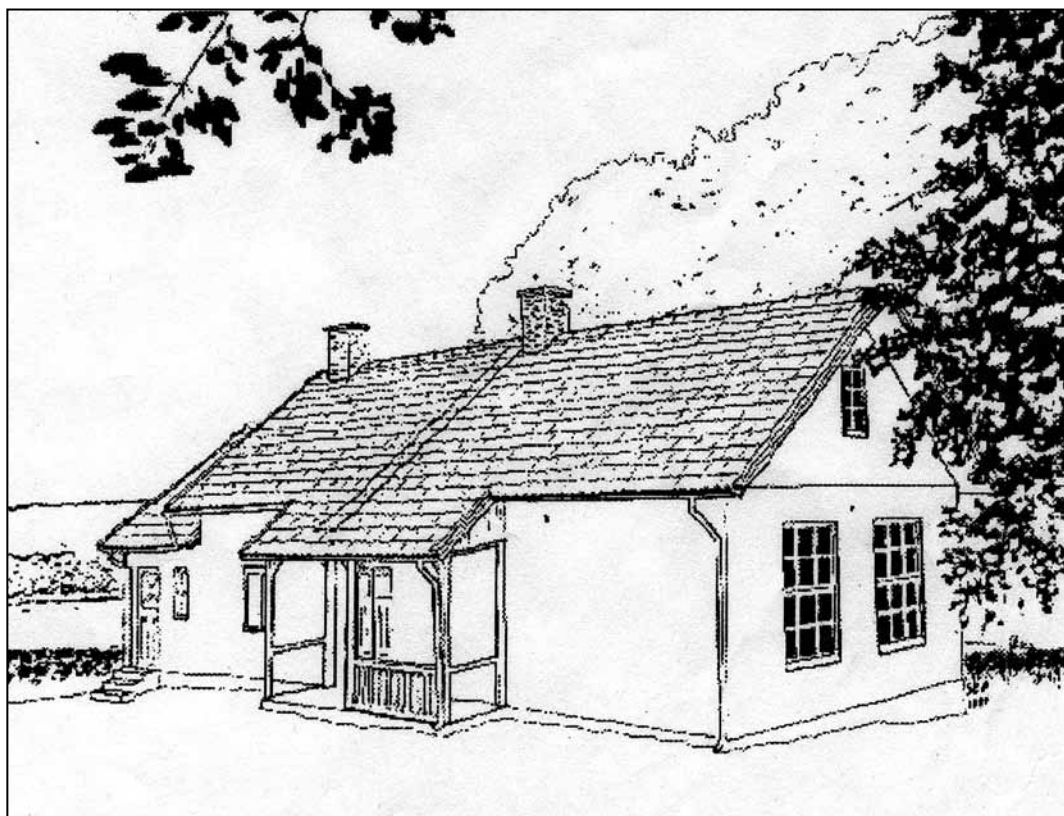

*Norra Strö
Hembygdsförening*

*Årsskrift
2007*

Verksamhetsberättelse för år 2007

Den största händelsen under året har varit tillkomsten och invigningen av tillbyggnaden till föreningslokalen, Hembygdsgården. På ett inte minst miljömässigt lyckat sätt har vi fått en ändamålsenlig, rymlig samlingsal med utställningsutrymme på ovanvåningen och arkiv, wc m.m. på nedre plan. Vattenledning har kunnat anordnas genom att den förut friliggande brunnen har byggts in i ett särskilt rum i källarplanet. Den förra året efter alternativa undersökningar och med berörd markägares välvilliga tillstånd påbörjade jordvärmeanläggningen har fullbordats och tagits i bruk. Jordvärmens är installerad i hela Hembygdsgården och har till fullo motsvarat förväntningarna.

Vi har nu möjlighet att avdela den forna skolsalen som utställningslokal med bibehållande av dess originalmiljö medan andra arrangemang kan koncentreras till den nya samlingsalen.

Invigningen av tillbyggnaden kunde ske den 19 augusti.

I samband med byggandet har den gamla skolgården planerats om och belagts helt med singel.

För att genomgå och organisera våra samlingar har vi från Skånes Hembygdsförbund fått Ingela Frid som rådgivande hjälp ett antal dagar.

Verksamheten utöver husbygget har omfattat olika arrangemang vilka redovisas i årskrönikan. Studiecirkeln kring socknens bebyggelse har fortsatt. Vi har haft ett antal gruppbesök. Styrelsen har hållit regelbundna sammanträden samt representerat Föreningen på bl.a. Skånes Hembygdsförbunds kretsmöten samt årsmötet, vilket 2007 hölls i Hässleholm.

Utan ett stort och välvilligt stöd i olika former från institutioner, kommun och företag såväl som enskilda personer och medlemmar hade årets framgångsrika verksamhet ej varit möjlig. För allt detta stöd, för alla gåvor och all hjälp ber vi få framföra Föreningens stora tack.

Styrelsen

Föreningens ordförande	Britt-Louise Håkansson	044 - 74026
Vice ordf.	Kjell Tangfors	044 - 74167
Sekreterare	Yngve Holmgren	044 - 74155
Kassör	Ivar Persson	044 - 74088

Årskrönika 2007

Föreningens arrangemang för medlemmarna har varit följande:

- 1 april** Årsmöte. Beslut om höjning av årsavgiften till 100 kronor för enskild medlem.
- 22 april** Föredrag av Jankov Månsson om trädgårdsväxter m.m.
- 30 april** Valborgsfirande på Övarps Vång i svalt men vackert väder.
- 17 maj** Gökotta som skulle ha hållits på Lilla Strö men fick flyttas till Hembygdsgården p.g.a. regn.
- 1 juli** Öppet hus i Hembygdsgården med visning av de nya lokalerna.
- 19 augusti** Sommarfest med invigning av ”nybygget”. Invigningstal hölls av Kerstin Arcadius från Skånes Hembygdsförbund. Ingvar Andersson framträdde med en Vilhelm Moberg uppläsning.

2 september Kyrkogårdsvandring i Norra Strö med c:a 25 deltagare. Kaffe i Hembygdsgården efteråt.

7 oktober Snapphanarna – föredrag av Sixten Svensson.

9 november ”Tre trallande jantor” underhåll.

2 december Adventskaffe i Hembygdsgården efter gudstjänsten i Strö kyrka.

Studiecirkeln i ”socknens bebyggelse” har haft regelbundna träffar torsdagskvällar under vintern och hösten med god anslutning (fortsätter 2008).

Kom ihåg: Föreningens telefonsvarare på 044 – 74038 samt hemsidan på webben www.hembygd.se/skane/norrastro.

Jordegumma Anna Maria Ankarloo Lindgård, 1840-1908

I en våning vid Place Victor Hugo i Paris står en stor, guldblänkande gryta av malm, full av doftande hyacinter nu i juletid. Den vårdas ömt av en femtonårig flicka, Henrietta, mitt äldsta barnbarn, som är minst den sjunde generationens ägare till denna släktklenod.

Tack vare Henriettas enträgna frågor om grytans ursprung, började jag släktforska och fann på detta sätt Anna Maria Ankarloo, som allt mer väckte mitt intresse. Hon måste ha varit en märkligt stark och klok kvinna. Med grytan finns ett följebrev där det statueras att den ska gå i arv till den äldsta kvinnan i varje generation. Eftersom jag själv bara kunnat prestera tre pojkar, tillhör den nu min äldsta sons dotter.

Anna Maria Ankarloo föddes år 1840 den 12 december som yngsta dotter till Cantorn och skolläraren Eric Ankarloo och hans hustru, Petronella Strömberg, jordegumma i Näsrum.

Förr i tiden kunde inte vem som helst bli jordegumma utan man var tvungen att ha någon specialiserad kunskap eller förmåga. Att vara specialiserad på någon åkomma och bota denna var en fördel. Arvet gick ofta från mor till dotter. Petronella Strömberg har två döttrar, som gick i hennes fotspår.

De kvinnor som visade sig ha väldigt gott handlag vid förlossningar blev jordegummor, de ägde ”konstförståndiga händer”. Jordegumman hade ofta också en sjukdomshelande förmåga och kännedom om läkeörter. Till förlossningarna hade hon med sig vattenkittel, sax, tråd, linda till barnet samt en del örter till omslag. Säkerligen har vår gryta använts i detta syfte. De tre ursprungliga benen saknas numera. När den öppna eldstaden ersättes av järnspisar blev den ju mera praktisk utan ben.

De svenska barnmorskorna var de första i världen att få utbildning och rätt att bruka instrument. När skråbestämmelserna upphörde 1819, fick vem som helst rätt att anmäla sig som sökande till barnmorskeyrket. Dock var det förbjudet för församlingarna att anställa ej utbildade barnmorskor. Det var endast efter genomgången utbildning som jordegumman fick kalla sig barnmorska. I Skåne fanns bara denna utbildningsmöjlighet i Lund. Barnmorskorna under utbildningen hade nio tjänstemånader, varav de praktiserade under tre. De måste då vistas både dag och natt på Barnsbördshuset utan att avlägsna sig därifrån annat än vid måltider.

År 1855 flyttar Anna Maria från Näsrum till Lund femton år gammal. Det var dags att försörja sig själv och förmodligen skaffade hon sig där sin barnmorskelegitimation. Den innebär bl.a. att hon hade tillstånd att använda instrument om ingen läkare fanns till hands. Då skulle hon utföra operationen i vittnets närvaro och skriva en noggrann rapport om fallet. Tångförlossningen var många gånger livräddande för både mor och barn. Ändå måste hon mången gång förrätta nöddop. Enligt 1856 års reglemente skulle barnmorskan även lära sig att vårda spädbarnen. Det var första gången detta sattes på pränt.

Barnmorskans liv var ganska hårt reglerat. Hon fick bota om hon begav sig från sitt hem utan att meddela vart hon gått, likaså om hon lämnade en barnsängskvinna för tidigt. Hon hade rätt till fri skjuts till och från barnaföderskans hem där hon också hade rätt att få mat. Dessutom var hon självskriven gäst vid barndop och begravningar.

Barnmorskan förhandlade själv fram sitt kontrakt med församlingen, där det stod hur mycket hon skulle ha i lön, samt förlossningstaxan, dvs. hur mycket hon skulle ta betalt för varje förlossning. I kyrkoräkenskaper-na för Näsums församling kan man läsa att Marias mor, jordegumman Petronella Strömberg, år 1848 hade en lön på 18,24 riksdaler. Den hade stigit endast till 50 riksdaler 1858 och 63 riksdaler år 1868. Dessutom tillkom ett visst antal naturaprodukter.

År 1861 flyttar Anna Maria Ankarloo till Norra Strö från Kristianstad. I en husförhörlängd från 1858-1862 kan man se att hon befinner sig i Öfvarp där hon föder två söner. Vid första barnets födelse är hon trolovad med husaren vid Malmö Garnison, Pehr Pettersson Lindgård, även han bördig från Näsium. Det äldsta barnet, Gustaf Ferdinand, avlider 2 år 11 månader senare. Den 7 oktober 1864 vigs Anna Maria och Pehr i Norra Strö, och året därefter föds Pontus Sigfrid, som endast blir 6 månader och 7 dagar gammal. Dödsorsaken är hjärtfel. Vilken tragedi för en ung familj.

Vid denna tid arbetar Anna Maria som barnmorska och familjen bor på Strö nr 2. Där föds sonen Pontus Engelbert år 1866. Han utbildade sig till lärare och blev verksam som överlärare i Åhus. Till Kålaberga 3 flyttar familjen 1867 och sonen Bror Nils Gustaf föds 1869. Han utbildades till skräddare och emigrerade 1893 till Chicago USA. Pehr lämnar husarlivet och arbetar som murare och snickare i Norra Strö. Familjen flyttar till Strö nr 14.

I en bok innehållande kyrkoräkenskaper från Norra Strö församling kan man läsa att barnmorskan Mari Lindgård i årslön 1867 fick 20 riksdaler samt 6 stora och 3 små kappor korn och råg. En kappe är 4,58 liter. År 1870 fick hon förutom råg och korn 35 riksdaler. Dessutom fick barnsängskvinnan själv betala 2 riksdaler vid förlossningen, om hon kunde. Annars bidrog församlingen. År 1875 var hennes arvode 50 kronor. Det var inte mycket att leva på för en stor familj. Det gällde att ha en jordbit att odla på för att kunna mätta alla munnar.

Det föds ytterligare 6 barn, därav 4 döttrar varav en avlider under första levnadsåret. De andra tre döttrarna emigrerar till Nordamerika. Först åker Elvira Petronella 19 år gammal till Chicago 1891. Selma Augusta följer efter 1895, och Olga Cecilia utvandrar 25 år gammal till Caribou i Maine. Hur kändes det för en mor att se alla sina flickor försvinna utomlands, särskilt på den tiden när flickors lott ofta var att ta hand om sina åldrande föräldrar? Eller stödde Maria deras självständighetssträvanden och manade på dem att forma sina egna liv? Jag tror på det senare scenariot. Maria hade nog förmåga att ge sina barn både vingar och rötter.

En sommar på 40-talet träffade jag hos min morfar, Hilding Lindgårdh, i Skivarp två av hans systrar, som var på besök från Amerika. Det var två blågråhåriga, chica damer med stora strassdekorerade glasögon, som pratade swengelska med stor frenesi och glädje. Tyvärr var jag för ung för att lyssna på de vuxnas samtal och minns ingenting mer än den jättelika chokladkartong som mina föräldrar fick. Chokladen var så söt att man bara kunde äta en liten bit i taget, och jag tror att den överlevde i flera år.

Jag tror inte att det blev några fler besök i Sverige av morfars syskon. Sonen Sigfrid Julius blev dock bygden trogen bosatt som lantbrukare i Färlöv och senare i Kristianstad, där nu brandstationen ligger. År 1890 är familjen Lindgård skriven på Öfvarp nr 1. År 1891 bor endast tre barn hemma, Sigfrid, Olga och Hilding Marius, min blivande morfar, som senare blev överlärare i Skivarp.

På Öfvarp 1:13 är deras sista gemensamma adress. Många brev skrivs till barnen. Alla med ett innerligt tilltal: ”Kära älskade barn” eller ”Kära älskade barnen mina”, som Maria brukar skriva. Uttryck som man inte trodde användes i denna kärva tid. Även Pehr är en flitig brevskrivare. I ett brev till min morfar, Hilding, den 12 dec 1906, skriver Maria och tackar för julhararna och den rökta ålen, som han skickat.

Maria är nu 66 år gammal. Hon klagar över att hon har så mycket att göra både borta och hemma, och skulle gärna hinna göra julfint hemma. Hon har varit mycket sjuk under sommaren, men mår nu bättre och vill helst hålla ut i tjänsten ett år till för att få 45 tjänsteår: ”och det är ganska respektabelt i ett så maktpåliggande yrke”, skriver hon. Hon har nu hjälpt 1500 barn till världen och går in på ”det sextonde hundralet”. Ett ansenligt antal.

Anna Maria Lindgård avlider i sitt hem den 5 januari 1908 i magsäckscancer. Hennes make, Pehr, är otröstlig. Han beskriver sin ensamhet och sina tårar: ”det tomrum som blivit efter min kära, snälla maka kan aldrig mera fyllas, och hennes minne knappast glömmas av någon, långt mindre kan jag glömma henne”.

Jag förstår att Maria förmått ge en del avtryck i den bygd hon verkat och har funderat mycket över hennes person. Hade hon samma pondus och starka integritet som min morfar? Samma humor? Musikaliteten i vår släkt, är den kommen från Ankarloosläkten? Hade hon konstnärliga talanger? Var boksamlingen, som värderades till 50 kronor vid hennes död, en ansenlig summa, hennes intresse?

Jag lär väl aldrig få svar på dessa frågor, men Henrietta och jag fortsätter vårt detektivarbete.

Av Gunilla Hedberg

Källförteckning

Kyrkböcker.

Frans Oskar Eskilsson, Så var det då: Första krönikan om Näsrum.

Frans Oskar Eskilsson, Det var den tiden: Andra krönikan om Näsrum.

Jenny Johansson, Barnmorskor förr, Dagfolkhögskolan Trollhättan, 1994-95.

Österlen Släktforskning, Finansväsen.

Föreningen Gamla Christianstad, Årsskrift 2006.

Privata brev från makarna Lindgård.

**Några spridda anteckningar från mitt långa liv –
Enny Jonsson, född Tufvesson den 17/8 1877, död 1960**

Enny Jonsson född Tufvesson (1877 – 1960). Dotter till Cecilia och Jöns Tufvesson Övarp nr 2. De flyttade till Fridhemsgården 1866. Enny gifte sig med Oskar Jonsson. Barn Torvald. Morfar Per Persson född år 1796 i Öfvarp. Åbo och nämndeman.

Morfars svärfar. Morfar hörde en röst när han var ute i skogen och jagade att han skulle gå hem om han ville se sin svärfar i livet. När han kom dit satt gubben som vanligt och hälsade och pratade. Rätt som det var föll han ihop och dog. Han hörde också alltid förebud då någon i släkten skulle dö.

Moster Sissa (halvsyster till min mor Cecilia) såg en liten gumma komma och satt hos henne i skymningen. Det var en torpargumma från Lunkeskog som ej kommit tillbaka med en lånad korg innan hon dog. När moster hämtat sin korg kom inte gumman mer tillbaka.

Min farfar Tufve Jönsson och min morfar Per Persson voro kusiner och bodde i Öfvarp, Norra Strö. Farfars far var född på nr 2, där morfar efterträdde honom. Han var kär i en flicka från Brogården, Kålaberga. Men av den kärleken blev det inget, ty hon måste gifta sig med en på närmare håll. Men på en av själva bröllopsdagarna smög sig Sissa från Brogården till Öfvarp med lite gillesmat för att undfagna sin käraste. Den kärleken satt igenom åren. För min far berättade att han sen morfar var över 80 år, darrhant efter ett slag-anfall, skjutsade honom i den gamla hästvagnen till Brogården för att hälsa på. Då tyckte hon att det inte var "te nåt" för hon var blind och kunde inte se honom och han var döv så han hörde henne inte. Morfar gifte sig med nabadottern Hanna Persdotter på nr 9. När deras förstfödda dotter skulle döpas till Sissa blev Hanna sjuk och dog. (Hon hade kommit ut för "dålighet" för att hon gick utanför gadeporten innan hon var kyrktagen).

Det var sedan många flickor i Öfvarp som var hågade att bli nämndemansmor på nr 2. Men det kom en duktig hushållerska från Vankiva, min mormor Elna Persdotter. Hon blev snart mor i huset. Det var en duktig husmor som kom att ställa både inne och ute. Morfar hade nämligen som nämndeman en hel del att syssla med och var dessutom mycket road av jakt. Han hade en hel del fina jaktkamrater såsom baronerna Rålamb på Lilla Strö och greve Hamilton på Strö gård. Det var på den tiden ett stort gap mellan å ena sidan en högvälboren baron och å andra sidan vanligt folk som Per Persson. Emellertid fick han gärna stå till tjänst med ett litet handlån då och då. Mormor fick emellanåt den äran att bjuda herrarna på middag efter en dag i skog och mark. En gång hade dom med sig en skjuten räv som dinglade så livlös som helat. Man morfar anade argan list och band honom med ett rep vid ett bordsben i storstugan när dom bänkade sig kring faten. När gubbarna prisat nubben och kommit igång med mat och historier såg räven sin chans och tog ett väldigt skutt mot fönstret. Man tack vare morfars erfarenhet av Mickels slughet blev det ingen frihet i stugan.

Som vanligt då för tiden blev det många barn i stugan. Endast fyra döttrar överlevde barnaåren. Två pojkar, som båda hette Per-Henning, blevo dock några år gamla. Den yngste av barnen var så stor att han lekte häst med mor. "Min lilla välsignade kaffepetta var min häst", bad han mor så vackert. Han blev inte mer än sex år gammal och det sorgligaste var att han drunknade i ett drankkar. Morfar hade som vanligt var på den tiden hushovsbränneri. Pojken som var kvick och påhittig ramlade i när han lekte i stuset. – Den sorgen tog både mormor och morfar djupt.

Moster Sissa (i första giftet) gifte sig ung med riksdagsmanssonen Sven Niklasson från Kviinge, en stor man men tyvärr alltför begiven på starkvaror. Moster Sissa ärvde nr 5 i Öfvarp efter sin mor, men det dröjde inte många år förrän det var nödvändigt att sälja det om det skulle bli något att leva av. Det var morfars mening att min far och mor skulle köpa det. De ägde ju nr 2, som gränsade intill, men hur det nu gick till så blev det aldrig skrivet, fastän far och Sven Niklasson vore överens om köpet, utan farbror Per, som var gift med moster Pernilla, köpte det och flyttade från "Tolvan" nr 12 föräldrahemmet, där moster Sissa och hennes familj fick undantag från nr 5 och bodde till döddagar i ett litet vackert hus, villa skulle man kanske kunna kalla det nu, som ligger högst upp på backen vid Lockakull alldeles intill mangårdsbyggnaden på nr 5. För att gå tillbaka i tiden då de fyra systrarna Hanna, Pernilla, Sigrid och Cecilia växte upp började snart friare anmäla sig. Det dröjde inte länge förrän Hanna smält som ett vaxljus när Måns Jonsson från Broby gjorde sig ärende med att skjutsa en lärftshandlare till Öfvarp och vid avskedet i den frostiga vintermorgonen med tacksamhet lät vira en tjock halsduk om friarens hals. Ja, så blev det bröllop för andra gången med vigsel i salen, som morfar för detta ändamål låtit inreda i den påbyggda fontespisen. Sigrid blev nästa brud. Hon gifte sig med Anders Hansson i Torseke. Därefter var det min mor Cecilia som trädde i brudstol med min far Jöns Tufvesson från nr 12.

Pernilla var sist i raden och var bortåt trettio år när bröllopet stod. Hon hade väl svårt att bestämma sig för vilken av sina 68 friare (enligt farbror Pers utsago) hon ville ha. Till sist blev det i alla fall Per Tufvesson. – Som hon uttryckte det för mor, den fulaste och styggaste som hon inte kunde säga nej till. Hon var som farbror Per skrev i ett brev till far, en av "salsklenoderna" på nr 2. De två yngsta döttrarna var dock mer till nytta än prydnad.

Visserligen var det ingen brist på tjänstefolk då förtiden. Det fanns både pigor och drängar, men det arbetet räckte till i alla fall. Det var frumtimrens göra att både sköta svin och få, bereda lin och ull till garn, väva vadmal till karlkläder och verken åt frumtimmerna, linne till lakan och underkläder m.m. samt dessutom några räckor dräll för vart år.

Mormor började i god tid att lägga undan till hemgift åt döttrarna. Mor hade t.ex. lakan som var märkta med namn och årtal när hon var 3 år gammal. Det var också i ungdomens vår som hon fäste sig för livet vid sin skolkamrat och frände Jöns Tufvesson. Tycket var ömsesidigt men det var ingen som visste.

Far miste sin far Tufve när han var 6-7 år gammal och fick snart en styvfar vid namn Olof Kjällquist. Denne var timmerman och såg bra ut. För farmor var det ju inte så lätt att sköta hemmen och tre pojkar jämte dottern Kerstin, så hon gifte sig med honom. Men det fick hon ångra bitterligen. Han hade ett häftigt och ilsket humör, vilket de båda pojkarna, far och farbror Nils, nogsamtidigt fick erfara. Bland andra elakheter, som far talat om, skickade han dom att hämta hästarna på kärret om höstmorgnarna när gräset var styvt av frost, barfota och med tunna bomullskläder. Det var som ett under att de små liven kunde härda ut. Morfar, som var gudfar och förmyndare till lille Jöns, tog hand om honom och inackorderade honom hos ett träskomakarefolk några år. Sedan föreslog han farmor att Jöns skulle få studera och åtog sig att betala det. Men farmor tyckte inte om att hennes barn skulle bli beroende av andra, så hon intalade far att det var hederligare att själv planera sin framtid.

Sven Tufvesson, en släkting och god vän till far gick läsvägen och blev så småningom provinsialläkare.

Far fick anställning som trädgårdselev hos trädgårdsmästare Nyman på Sörbytorp efter det att han slutat skolan i Strö hos lärare Frick. Hos trädgårdsmästaren fick han, som vanligt var på den tiden, slita ont. Upp tidigt på morgnarna kl. 4 i kalla vintern. Sitta på en loge tillsammans med andra elever och binda bastmattor till drivbänkarna. Men han lärde sig väl en hel del. Efter en kortare tid som biträde vid trädgården i Råbelöf fick han rekommendationer och sökte och fick plats som trädgårdsmästare hos en patron Geijer på Hasselösa i Västergötland. Han var bara 16 år när han kom dit men måste nog ha skött sig och sitt arbete bra, ty efter några år erbjöd patron Geijer att han skulle få köpa hela egendomen utan några andra garantier än sitt ärliga ansikte. Geijer hade nämligen endast en son. Han var häradshövding och ville inte ha bekymmer om lantbruk och hans fru var död sedan många år. Anbudet som ju var enastående och nog så frestande tog far i alla fall inte emot. Dels tyckte han att han var för ung att taga på sig så stort ansvar. Dels ville han se mera av världen och livet innan han band sig på allvar. Den djupa känslan av aktning och tacksamhet han hyste för Geijer varade livet ut.

Efter någon tids anställning i Göteborg, där han även gick i aftonskola för att få lite kunskap i tyska språket, fick han, genom förmedling av bekanta trädgårdsmästare, plats i Potsdam i Hofgarten. Han trivdes mycket bra bland tyskarna och fick många vänner, som han brevväxlade med i många år. Jag minns särskilt en som hette Hindi, som far talade om med saknad många gånger. Även Geheimerådet Fintelmann, hans son Axel och dotter Louise, vars fotografier inom glas och ram beskådades av oss barn när far ibland om kvällarna berättade ett och annat från sin ungdom.

Lusten att se och lära mera drev honom att, när tillfälle yppades, fara över till England. Där fick han anställning som överträdgårdsmästare i Rosenträdgården hos Hertiginnan av Sutherland på Cliveden Garden vid floden Themsen några mil från London. Här hade han på alla sätt trivsamt och blev uppmärksam av Hertiginnan på ett egendomligt sätt. Det var nämligen brukligt att trädgårdsmästarna brukade sköta om blomsteruppsatserna till bordsdekorationerna på slottet. När turen en gång kom till far funderade han ut en originell sådan, som föreställde ett svenskt landskap med sjöar, skogar, klippor och ängar medelst spegelbitar, mossor, stenar m.m. Hertiginnan blev så förtjust över det så hon tog noga reda på vem som var arrangören och lät kalla far till sig och tackade honom personligen. Hon fick ju då veta att han var svensk. Det var inte så vanligt på den tiden med svenskar utomlands så hon tyckte det var intressant att prata med honom och fick lust att lära sig svenska. Far blev anlitad som hjälp med uttalet. Som souvenir när han slutade fick han ett par fina planschverk med beskrivningar över herresäten vid Themsen samt en kaffekopp av sachsiskt porslän, vilken nu befinner sig i min ägo.

Drottning Viktoria gästade regelbundet Cliveden några veckor på sommaren. Under tiden flyttade Hertiginnan till annan bostad så drottningen fick residera i slottet med sitt hov. Hon var mycket intresserad av blommor och varje morgon företog hon en tur i Rosenträdgården, som omfattade några tunnland med mestadels rosor. Det var den som far var föreståndare för. Han fick vara till hands när ekipaget kom och förevisa och tala om sina rariteter. Han fick flera erbjudanden om platser under tiden han var där bl.a. som parkföreståndare i London, på en plantage i Östern. En gång var det en dam på besök hos Hertiginnan. Hon var från Kalifornien och ville ha honom med sig dit ”over there”.- Jag antar att det nog lockade och drog från flera håll.

Emellertid står det i det brev vari han gratulerade mor till hennes tjugoåriga födelsedag att hon nu fick bestämma hur han skulle göra. Var det så att hon ville förena sina öden med honom och önskade att han blev bonde i Öfvarp så skulle han med glädje återvända till fosterjorden, varom icke skulle han besluta sig för något annat. Fastän mor nog, enligt egen utsago, en gång för sig själv tänkte att det för hennes del skulle varit lockande att få följa med exempelvis till Kalifornien, så var det ju så äventyrligt att hon ej ens för sig själv tordes tänka tanken till slut än mindre knysta om det till någon. Så hon skrev att om han kom hem till Öfvarp så trodde hon nog att han skulle accepteras av hennes föräldrar.- Alltså kom far åter till sin fädernebygd.

Så småningom blev det bröllop på nr 2. Han flyttade in som bonde. Mormor och morfar flyttade in i undantag. Det var i en av de fyra längorna som omslöt den kringbyggda stensatta gården. En port, gadeporten, gick ut åt bygatan. Den andra, vångporten, ledde ut mot vångarna.

Mitt för salsfönstret hos mormor hägnade far in en liten fyrkantig bit, där några bikupor hade sin plats. Ett körsbärsträd och ett päronträd stod där och vid väggen ett par vindruvsplantor, som strax jag minns var så stora att dom täckte väggen upp till takskägget.

Man tyckte att lyckan hos de unga skulle vara fullständig, men allting här i världen är styckevis och delat. År 1868, när dom gifte sig var det ett nödens år för många och skörden blev dålig. Jag minns att far talade om att han sålde bästa kon för 30 kronor.

Som nödhjälpsarbete år 1868 grävdes en väg från Tolvan genom Lockakull upp till vägen mot Hörröd. Det såg inte så lovande ut för nybörjare med skulder och aldrig går det så friktionsfritt med gamla och unga heller. Morfar kunde inte godta det nya som far lärt och försökte praktisera. Köpegödsel m. fl. nyheter ansåg morfar som rena högfärden. I alla fall dikades och gödslades det på det nymodiga sättet och skörden ökades och på några år var föräldrarna skuldfria. Morfar var i alla fall misstrogen mot fars sätt att sköta jordbruk och var därtill hör. När tillfälle yppades att få arrendera Strö Gård, som ägdes av greve Hamilton, så avvärjde morfar det. Greve Hamilton ägde halva Strö socken på den tiden. Morfar var vän med greven och genom den bekantskapen förvärvade han aktier i banken vilket delvis bidrog till att ekonomin stärktes. Mormor var en mycket arbetsam och duglig kvinna, som skötte hem och hushåll perfekt. Då ju morfar i egenskap av nämndeman hade en hel del uppdrag som höll honom hemifrån, var hon den som även såg till arbetet på åker och äng. Det var till en stor del hennes förtjänst att morfar fick öknamnet ”RikePer” och döttrarna kallades för ”guldtunnorna”. Det ville inte så mycket till på den tiden för att kallas rik. Mormor sålde fläsk för att skaffa pengar till hemgift åt döttrarna. Så var också moster Hannas brudklänning av siden och likaså brudtäckena till de äldsta flickorna. Duktyg och linne räckte väl till så det finns kvar ännu i tredje generationen.

Hos de unga på nr 2 började snart småbarn tulta omkring. Det första minne jag har är så långt tillbaka som innan morfar dog i april 1879. Jag stod innanför dörren och såg morfar ligga i sängen och så sa han: ” Kom lilla barn ”, och mormor sa: ” Han är inte farlig ”. Men när morfar försökte resa sig upp störtade jag fram till mormor och gömde huvudet i hennes knä. Den bilden står klart för mitt minne. Annars har jag inte någon hågkomst alls från så tidiga dagar.

Sen var jag hos farmor en tid. Jag tror det var när Frida var liten. Jag skulle då lära mig äta filbunke. Farmor sa att jag fick ha min egen filbunke. Sannerligen lärde jag mig inte att äta filbunke efter att förut ha nekat att dricka mjölk. Vatten var det bästa jag visste. Farmor bodde då i Killebro i det ljusgröna huset som blev avsatt till undantag åt henne när Kålaberga-hemmanet, där hon och Kjällquist bott förut, såldes. Hennes yngste son, farbror August, bodde då hos henne och arbetade på Fridhem. Han var snäll och rar både mot farmor och sin lilla brorsdotter. Fru Johannesson rådde då om Fridhem. Jag kommer ihåg att jag en gång fick följa med farmor dit då farmor blev bjuden på kaffe och jag på nygräddade bullar. Hur det såg ut i rummen med möbler o dyl har jag inget minne av.

Vårt hem i Öfvarp var likadant möblerat som de flesta andra bondgårdar på den tiden. Från den lilla mörka förstugan utan fönster och med källarläm och lofttrappa kom man till höger in i stugan och till vänster in i salen. Mellan dessa båda rum med ena väggen mot förstugan var en liten kammare, som skulle vara fars rum eftersom där stod ett skrivbord. Vidare fanns där

en kakelugn av järn med murning ovanpå. En säng, en chiffonjé och en liten soffa – barnens första viloplats i denna världen, ett hörnskåp samt ett par stolar.

Salen var på gaveln mot trädgården och där fanns ingen eldstad. Två hörnor var på snedden avdelade fars och mors garberober och så var där en lång soffa med bord framför, en chiffonjé och mors byrå samt i ena hörnet en vacker spegel och under ett svart bord med mässingsskiva och kanter av mässing. På detta stod ett par ljusstakar av marmor. Vid ena gaveln stod ett slagbord, ett par småbord och stolar med flätad rottingsits samt en gungstol.

Gångmattor var av nöthår, mörkbruna med vita rutor.

Alltid vita långgardiner. I stugan var också ett stort rum med två fönster åt gården och två på motsatta sidan åt trädgården. Dörrar från förstugan och kammaren och vid motsatta sidan till köket. En järnspis med överstycke av kakel, grönmelerad, ett skåp där man kunde koka mat på ringar.

Vid väggen mot gården var en lång bänk och framför den ett långt bord med låda på sidan för knivar och skedar m m samt en låda på ena kortsidan för våra dockor.

Garderob i hörnet mot köket och sätet på ena sidan om matbordet. En soffa på andra långväggen och en säng vid var sida. Klockan och stolar samt för det mesta vaggan.

Vi blev ju med tiden många syskon. Det var i de flesta hemmen en ansenlig barnaskara. Köket var inte inventiöst på den tiden – en öppen spis med bakugn – så låg att mor måste stå krumböjd när hon skulle laga mat där. En vattenkittel av koppar hängde på en krok. En vask av trä med stor träbalja under, där diskvattnet tömdes jämte andra ” skulor ” för att i andra hinkar bäras ut till svinen. Så var ” karahyllan ” på väggen och en liten trähylla med en kopparskål som tvättattiralj för den personliga toaletten.

Golvet var av tegelsten, nött av generationers kvinnor, så det var gropigt där man gått mest. Dörren gick direkt ut i det fria. Snön yrde in vid den slitna tröskeln när det var svinkallt på vintern, vilket jag tycker det oftast var.

Ungefär lika var alla bondgårdar i Öfvarp på 1880-talet. De flesta var omgivna av trädgårdar med fruktträd och blommor. Hos oss var det i alla fall så för far planterade en fortsättning på den gamla trädgården med nya, på orten inte förut skådade frukter, såsom Alexander-äpplen, Röd Astrakan, Guldäpplen, gråpäron, äggplommon, Reinclaude-plommon. En del nya sorters lökar samt andra fleråriga blommor. Jordgubbar och sparris var också uppskattade nyheter.

De första åren som mor och far var gifta brukade en del av nabogubbarna samlas i vår trädgård om lördagskvällarna. Det kallades klubbafnarn. Mor bjöd på kaffe och mannarna dryftade dagens jordbruksfrågor. Mor gick. Vi barn fick sitta och höra på en stund till, men jag kommer inte ihåg mycket utom att kaffet var ofantligt starkt för oss småbarn.

Det var en lycklig tid, men livets allvar började tidigt. När Per var 4 år fyllda brukade han få traska med Sigrid till ”Tolvan,” fars fädernehem, där vi gick i småskolan. En dag kom prästen på besök i skolan. Då blev lille Per förskräckt för han begrep att han inte var gammal nog att vara skolpilt. Det tyckte nog prästen också för han frågade: ”Hur gammal är du min lille gosse?” Halv 5 år, svarade Per för han tänkte kanske får jag vara kvar för det är ju nästan 6. Och det fick han. Han lärde sig läsa genom att höra på dom andra barnen. Det var nog ingen vidare vinst för oaktat att han enligt lärarens utsago senare hade ett ovanligt klart förstånd och lätt för att lära förlorade han lusten för studier. För min del traskade jag till Småskolan på ”Tolvan” en aprilmorgon år 1883 med ABC-bok och griffeltavla. Det var ganska spännande att göra bekantskap med så många barn och roligt att få börja läsa. Vår lärarinna var den finaste och vackrasta människa jag dittills sett och efter vad jag kan förstå nu var lärarinnan Anna Pamp duktig på att undervisa. Vi hann lära oss läsa innantill samt en del räkning första året och andra året lilla katekesen utantill. Vi lärde också en del bibliska berättelser samt multiplikationstabellen till tio. Jag tror vi fick en bra grund för rättstavning genom det då brukliga stavandet när vi lärde oss läsa. Ar säger ar-, be säger be-, ta säger ta-, arbeta. På det sättet gick läsningen sakta men säkert och på ett år knagglade man sig fram ganska bra för att andra åter börja läsa utantill lilla katekesen och en del berättelser i bibliska historien.

3:e året i skolan bar det iväg till Strö skola, där de fyra klasserna var delade så att en lärarinna hade tredje och fjärde klasserna – mellanskolan. Läraren hade femte och sjätte klasserna – storskolan.

År 1886-87 var det många både från Öfvarp och Strö som ställde kosan till Amerika. Bl a från Hörröd två stycken som for. Nils for med familjerna över oceanen, Skraddare-Peren. Från Strö Sivingens hela familj. Två skolkamrater Emma och Augusta.

I början på 1880-talet var det en gång frågan om far skulle köpa Hassellösa, där han varit trädgårdsmästare i ungdomen. Han hade sällskap med både morbror Måns och morbror Anders dit för att göra upp affären, som var klar, med patron Geijer. Emellertid blev far hastigt sjuk om natten. Både han och i synnerhet morbröderna började dra sig ur och föreställde honom hur illa det kunde bli för mor om han dog och hon då var ensam och främling med sin barnaskara, som då var 4-5 stycken. Så den gången blev det ingen affär.

Några år efter 1886 blev det tal om Fridhem och så blev det att flytta dit som arrendator. Det blev inte just att tälja guld. Lilla mejeriet sköttes av tre personer och gav just inget netto. På de stora släta fälten skördades tistel och syra samt baldersbrå första året (torkåret). Det var många som trodde att vår tid där inte skulle bli långvarig. Det var emellertid till att spotta i nävarna och ta tag för både stora som små. Det fanns en del gammal halm i Öfvarp så det gick att hålla liv i korna. Far köpte kalk till jorden. Frida och jag gick i vetet och samlade mjölkstistel säckvis, som vi bar till svinhuset. Det var vårt första arbete sen vi flyttat dit som jag minns. När vi kom hem till middag, kolsvarta om händerna och armarna av mjölken i tistlarna, hörde vi vår fina mejeripiga Hanna säga: ”Det är ju riktiga bondbarn”. I alla fall fortsatte det med bonna-arbetet för både föräldrar och barn. Så småningom, när Sigrid vid Åraslövs mejeri praktiserat lite och för övrigt tog sin medfödda noggrannhet och praktiska duglighet till hjälp, satte hon fason på mejeriet så Fridhem blev ett litet fint märke i Englandsexporten och därmed högsta pris istället för anmärkning på än det ena än det andra för var sändning.

Per var fullgod dräng. När alla hjälptes åt och Gud gav regn och tjänlig väderlek till omväxling med torka och missväxt, gick det sakta och säkert framåt i det ekonomiska. Familjen utökades under tiden med två pojkar, Adolf och Hjalmar.

Jag fick en sommar vara hos moster och morbror i Broby och läsa franska för Annika Nilsson. På hösten när jag fyllde 12 år kom jag in i tredje klassen i Virginska Elementärskolan i Kristianstad.

Kändis med anor i Norra Strö

Leroy Anderson 1908-1975

Den amerikanska kompositören Leroy Andersons förfäder var helsvenska. Hans far, Bror Anton Andersson, föddes 1879 i Övarp. Han utvandrade 1882 med sina föräldrar och sex syskon. Fadern, Nils Andersson, hade redan flera släktingar i Chicago-området och det var där de slog sig ner. Efter några år flyttade de till en förort, Maywood, där även andra tidigare Övarpsbor bodde.

Bror, som var äventyrlig av sig, tog med sig sin bror Nils Olof och reste till amerikanska östkusten i början av 1900-talet. Där försörjde de sig ett tag med att skala kokosnötter på en fabrik. I Cambridge, Massachusetts fanns det många svenskar, och båda bröderna fann där sina själsfränder, Anna från Stockholm och Augusta från Bollnäs. Alla fyra flyttade in ett hus som bröderna byggt, på Chatham Street, bara några kvarter från Harvard-universitetet. Bror och Anna Anderson fick två barn, Leroy och Russell. Hela familjen var mycket musikalisk. Bror spelade gärna svenska folkvisor på dragspel, och Anna var organist i en kyrka. Både Leroy och Russell tänkte sig en karriär inom musiken. Ett av de första uppdragen de fick var att spela i fartygsorkestrarna på atlantångarna som gick mellan Europa och USA under 1930-talet. Russell spelade också på hotell i Chicago och andra städer, men valde senare en annan karriär som administratör. Leroy däremot, utbildade sig inom musik på Harvard och tog också lektioner för privatlärare. Han blev dock tveksam till att kunna försörja sig och läste även till en magisterexamen i nordiska språk. Han var talangfull också på det området, han kunde tala nio språk. Bland annat var han översättare under andra världskriget, då han var stationerad på Island.

Men Leroy bestämde sig ändå för att försöka arbeta som kompositör, arrangör och dirigent i New York och Boston-området, och han lyckades bra med det tack vare sina kontakter med Harvard och Boston Pops Orchestra. Under sin långa karriär komponerade han flera musikstycken som spelas än idag av orkestrar världen över. Han skrev lättsam klassisk musik med ibland speciella ljudeffekter. Hans Typewriter används i de mest skiftande sammanhang, trots att man numera knappast använder en manuell skrivmaskin. Ett par konståkare har tävlat med program utförda till melodin och man kan fortfarande höra den som inledning till nyheterna på amerikanska radiostationer. Sleigh Ride (Jingeling Tingeling på svenska) är en klassisk julsång, som till och med de tre tenorerna, Domingo, Carreras och Pavarotti, sjungit in. Ett annat känt stycke är Syncopated Clock, som antyder att en klocka går i otakt. Stycket blev signaturmelodi för en TV-show i USA, och därmed mycket allmänt bekant där. Blue Tango blev, till hans stora förvåning, etta på amerikanska hitlistan 1952. Det var mycket ovanligt för ett instrumentalt stycke.

Leroy Anderson var mycket väl medveten om sitt ursprung och besökte Övarp minst tre gånger (1930-talet, 1959 och 1966). Hans fru och barn var med de två senaste gångerna och de hälsade på i torpet där Leroy far föddes (Mats Mårtensson bor där nu). Även Leroy föräldrar Bror och Anna besökte torpet 1935. Vid det laget hade det gått mer än 50 år sedan Bror utvandrade, och de kunde inte finna några levande släktingar här. Nästan alla närmare släktingar till familjen Anderson hade utvandrat, och de som stannade kvar har idag inga kända efterlevande. Det finns dock mer avlägsna släktingar, Per Mattissons ättlingar till exempel.

I år firas Leroy Andersons 100-årsjubileum i kommunen, bland annat med en konsert i idrottshallen den 26/4. Flera av hans släktingar, barn och barnbarn kommer att resa hit från USA för att bevista evenemanget. Detta är en del av ett mycket större firande som initierats av Leroy's familj. Orkestrar i flera andra länder kommer att anordna olika konserter och arrangemang. I Hembygds-föreningens regi kommer Leroy Anderson att uppmärksammas den 29/6 (hans födelsedag) med bland annat en utställning och musikalisk underhållning.

Mer information (på engelska) finns på den officiella hemsidan:

www.leroyanderson.com

Se även kommunens hemsida:

www.kristianstad.se/leroyanderson

Therese Ericsson

*Välkommen
till din
lokala
Sparbank!*

Vinslövs
Sparbank

Torget 9

Box 103 · 288 22 Vinslöv

Tel 044-850 00

info@vinslovssparbank.se

www.vinslovssparbank.se

Önne Trä & Byggvaror

Önnestad 044 - 701 70

Din lokala bygghandlare!

ÖPPET

Måndag - Fredag

07.00 - 17.30

Lördag

09.00 - 13.00

VÄLKOMMEN !

Anticimex®

ATT FÖREBYGGA OCH SKYDDA

ARBO MASKIN

VI REPARERAR ALLA ERA LANTBRUKSMASKINER

VI LAGERFÖR BP:S VÄLKÄNDA OLJOR

STORT SORTIMENT AV ORIGINALFILTER

RING OCH BOKA SERVICE TILL ERA MASKINER

044 – 73097 FAX 044 – 73087

Värme för mobilt boende

//Alde®

Alde International Systems AB • Box 11066 • S-291 11 Färlöv • Tel 044 - 712 70 • Fax 044 - 718 48 • www.alde.se • info@alde.se

Snabbt och enkelt

Beställ landgång,
smörgåstårta eller
upplägningar på fat.

OBS! Beställningstiden varierar, så prata med oss i god tid.

Sten Ols

Färlöv Tel. 044 - 710 16

Måndag-Lördag 07.00, Söndag & helgdagar 08.00-21.00

lindberg & priebe ab
projekterar | bygger | restaurerar | 044 - 22 91 00

Kristianstads Svets & Montage AB

Tel. 044 - 23 71 50

Att värna om bygden.

Att värna om bygden och dess invånare är alltsedan 1826 en av våra grundtankar. Därför stöder vi såväl idrott som kultur, näringsliv, samhälle och ideell verksamhet i Östra Göinge och Kristianstads kommuner.

Kristianstads
Sparbank

Roalövs

Maskinstation AB

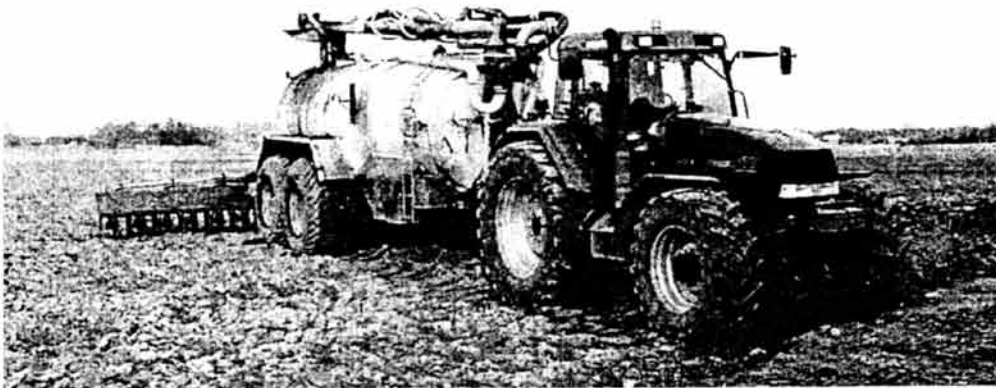
Roalövs 90-6, 291 95 Färlöv
Org.nr: 556622-1668

Jens 070-5734010 Ola 070-2172214 Tony 070-6373154
044-71190 fax: 044-71031

Vi erbjuder bl a följande tjänster

- Kombisåmaskin - 6 m
- Sprutning - Lindus 21 m
- Pressning - rundbal m inliner
- Pressning - fyrkant, rundbal m samlare
- Plastning - fyrkant, rundbal
- Tröskning - 25 fot
- Betupptagning - Edenhall 733
- Lastare och dumper
- Gödselkörning Hill 15000/18000

12/16 m ramp eller 8 m nedmyllningsaggregat

Bjärlövs Grus & Schakt AB

Behöver Du ha grävt eller schaktat,
upprustning eller underhåll av vägar och gårdsplaner?
Vi står till tjänst och lämnar dessutom
råd och kostnadsförslag

Tel: 044 - 730 46,
Mobil: 0708 - 176 783, 176 784
Fax: 044 - 730 40

Ert lokala service företag
Allt inom svets och bearbetning
Tel: 044-732 65, Fax 044-730 32

NATURSTENS

K O M P A N I E T

NATURSTENSKOMPANIET SVERIGE AB
Norra Bjärlovsvägen 14, SE-291 95 Färlöv

Tel växel: +46 (0) 44 738 00

Fax: +46 (0) 44 738 09

Org nr: 556044-3557

info@naturstenskompaniet.se

www.naturstenskompaniet.se